

4. Вивчити стан ялиників Українських Карпат і антропогенний вплив на поширення осередків стовбурових шкідників та кореневих гнилей / П.Я. Слободян (кер.), Т.Г. Шпільчак, М.О. Сірко та ін. // Звіт про НДР (закл.), № ДР 0105U007527, Інв. № 1055. – Івано-Франківськ : Вид-во УкрНДДГірліс, 2009. – 156 с.

5. Швенда Л. За останні роки у Закарпатті спостерігається масове всихання дерев / Любов Швенда // Український лісовод. – 2011. – Вип. 12/05. – 5 с. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.lesovod.org.ua/node/9953>.

6. Криницький Г.Т. Критична ситуація у смерекових лісах / Г.Т. Криницький // Матеріали виїзного засідання колегії Держкомлісгоспу України за участю НАН України по проблемі всихання ялинових насаджень у Карпатському регіоні. – Львів. – С. 12-18.

Слободян П.Я. Состояние коренных ельников Украинских Карпат

Приведена типологическая характеристика коренных ельников по базе данных лесоустройства на Ивано-Франковщине, Закарпатье, Львовщине и Буковине. Дана лесопатологическая оценка таких насаждений. Установлено, что процессы усыхания ели хотя и не критические, но все же имеют место в коренных древостоях. Синергетический комплекс негативных экологических факторов обуславливает появление угрозы расстройтва коренных ельников с небольшим участием других древесных пород на нижней ареальной границе наряду с уже существующими очагами усыхания производных насаждений.

Ключевые слова: ельники, обследование, очаги усыхания, рубки, повреждения.

Slobodiyana P.Ya. Condition of natural spruce stands Ukrainian Carpathians

The following of forest-typological characteristics of indigenous spruce stands for database inventory in Ivano-Frankivsk, Transcarpathia, Lviv and Bukovina. This pathological evaluation of these stands. The process withering spruce, although not critical, but still occur in native stands. Synergetic range of negative environmental factors leads to the emergence of the threat of disorder indigenous spruce stands with little participation of other trees on the lower areal limits along with existing focuses withering derivatives plantations.

Keywords: spruce stands, inspection, focuses withering, cabins, damages.

УДК 630*[161+811.2]

Доц. І.М. Сопушинський, канд. с.-г. наук –
НЛТУ України, м. Львів

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯВОРА, БУКА ЛІСОВОГО ТА ЯСЕНА ЗВИЧАЙНОГО З ДЕКОРАТИВНОЮ АНОМАЛЬНОЮ ДЕРЕВИНОЮ

Розглянуто питання збереження і відтворення лісівничого потенціалу екотипів, до складу яких входять дерева явора, бука та ясеня з аномальним ростом. Висвітлено типологічні особливості умов місця зростання явора форми "пташине око", явора, бука та ясеня із завилькуватою деревиною. Проаналізовано специфіку охорони рідкісних форм деревних видів за декоративною текстурою деревини та можливості їх відтворення.

Ключові слова: явір, бук, ясен, декоративна аномальна деревина, лісівничий потенціал.

Вступ. Для охорони рідкісних видів із цінними властивостями стосовно збереження біорізноманіття в Україні створено мережу лісових заповідників, заказників та інших природоохоронних територій [3, 7, 10]. До складу природно-заповідного фонду входять 7346 територій і об'єктів загальною площею близько 2,99 млн га, що становить 4,95 % території України. Струк-

тура природно-заповідного фонду включає 11 категорій територій і об'єктів загальнодержавного та місцевого значення [2, 6]. У контексті сталого ведення господарства біологічне різноманіття забезпечує людство необхідним ресурсом для існування та розвитку. Виділенню формового різноманіття деревних видів за структурою деревини у більшості об'єктів не приділяють уваги, хоча дерева з аномальною деревиною [1, 4, 7] є не менш важливими природоохоронними цінностями, ніж окремі рідкісні види рослин чи тварин. Дерева з такою деревиною мають не тільки економічне [13], а й важливе дидактично-виховне значення, оскільки є морфологічними раритетами [8], які можуть слугувати як об'єкти для екскурсій та наукових досліджень. Проведення селекційної інвентаризації деревних видів у лісових біоценозах у контексті виявлення високоякісної декоративної деревини має важливе лісгосподарське значення [11, 12].

Мотивація актуальності теми і важливості вивчення поліморфізму деревних видів у контексті їх декоративної текстури деревини у заповідниках, природних та штучних лісостанах зумовлена потребою збереження та відтворення їх лісівничого потенціалу і покращення економічного стану лісових підприємств.

Лісівничий потенціал дерев з аномальним ростом. На території України збереглися лісостани, окремі дерева в яких відзначаються цінною декоративною деревиною [9]. Така деревина має високі естетичні властивості поверхні перетину та об'ємну текстуру, а також на неї є особливий попит на міжнародному ринку деревини [1, 4, 11, 12].

Особини явора, бука та ясеня із завилькуватою деревиною та явора, яку називають "пташине око", мають особливе значення для селекції і вирощування деревини з декоративними та резонансними властивостями. Проте методів діагностування дерев таких форм та інформації щодо їх поширення в Україні на сьогодні недостатньо [1, 9]. Під час рубки лісу дерева з аномальною деревиною часто потрапляють до загальних сортиментів комплексу лісового виробничого циклу, що призводить до неефективного використання деревинних ресурсів і недоотримання додаткових грошових надходжень.

В умовах сталого ведення лісового господарства важливі як охорона і відтворення генофонду явора, бука та ясеня з декоративною деревиною аномалій, так і раціональне використання їх деревини. Невідкладному рекогносцирувальному обстеженню підлягає частина лісових біоценозів Українських Карпат і суміжних територій, на яких проводять промислово заготовлю деревини, оскільки лісоексплуатаційний підхід призводить до збіднення генофонду деревних видів із рідкісними формами за текстурою деревини.

Особливу лісгосподарську цінність для вивчення різноманітності морфологічних форм листяних порід має смуга букових лісів на висотах від 800 до 1300 м н.р.м. (табл.) і лісостани на межі ареалу явора та бука. Власне у таких лісорослинних умовах найчастіше трапляється поліморфізм листяних порід за структурою деревини [1, 3, 4, 10, 12, 14]. У смузі букових лісів Українських Карпат збереглися деревостани, не порушені лісгосподарськими заходами. Тут є можливість охопити повний спектр мінливості явора, бука та ясеня і діагностувати форми з декоративною аномальною деревиною.

Під час проведення лісовпорядкувальних робіт у верхній смузі букових лісів необхідно площі явірників від 0,3 до 1,5 га виділяти у самостійну господарську одиницю, наприклад "яворове господарство з декоративною деревиною". У цій смузі резервуванню підлягають не тільки насадження, але й окремі унікальні дерева, що є носіями цінних спадкових ознак щодо візерункової та резонансної деревини. Суцільну рубку в таких заказниках доцільно проводити у зимовий період після урожайного року. Таким чином будуть створені умови для відтворення основних екотипів явора, бука та ясеня з декоративною аномальною деревиною.

Табл. Лісівничо-таксаційна характеристика яворових деревостанів із декоративною деревиною (станом на 2005 р.)

Висота н.р.м., м	Індекс типу лісу	Склад насадження	Кв./вид.	Вік, років	Бонітет / повнота	Середні Н, м D, см		Запас, м ³ ·га ⁻¹
ДП "Брустурянське лісомисливське господарство", Кедринське лісництво								
1050	C ₃ -явБк	4Яв3Бк1Ял2Яз	6/26	166	II / 0,59	28,6	40,6	312
1000	C ₃ -явБк	3Яв3Яз2Бк1Ял1Взш	10/11	166	II / 0,51	27,3	40,3	317
850	C ₃ -явБк	3Яв3Яз2Бк1Ял1Взш	10/38	166	II / 0,60	27,6	40,6	372
1150	C ₃ -явБк	5Яв3Ял2Бк	13/13	136	II / 0,50	28,6	36,6	302
850	C ₃ -см-яцБк	5Яв3Ял1Бк1Взш	22/21	135	II / 0,50	29,2	44,4	357
ДП "Брустурянське лісомисливське господарство", Лопухівське лісництво								
1100	C ₃ -бк-яцСм	6Яв2Бк1Ял1Яз	13/40	116	II / 0,58	25,6	41,2	327
1125	C ₃ -бк-яцСм	9Яв1Ял+Бк	14/8	146	II / 0,50	26,6	36,6	262
1100	C ₃ -бк-яцСм	7Яв2Ял1Бк+Яз	14/13	156	II / 0,50	26,6	36,6	260
1150	C ₃ -бк-яцСм	7Яв2Бк1Яз+Взш	14/34	156	II / 0,51	26,6	36,6	238
1275	C ₃ -бк-яцСм	7Яв2Бк1Ял	16/12	106	II / 0,60	25,6	33,2	291
ДП "Мокрянське лісомисливське господарство", Брадульське лісництво								
1200	C ₃ -бк-яцСм	10Яв+Бк	20/1	146	III / 0,60	23,6	28,6	267
1250	C ₃ -бк-яцСм	3Яв5Бк2Ял	23/7	161	III / 0,50	24	40,1	260
1100	C ₃ -бк-яцСм	5Яв4Ял1Бк+Яз	28/9	186	II / 0,56	30	44,6	406
1200	C ₃ -бк-яцСм	7Яв3Ял	29/38	186	III / 0,50	24	40,6	257
1100	C ₃ -бк-яцСм	5Яв3Ял2Бк+Яз	32/12	176	II / 0,57	28	40,6	386
ДП "Великобрезнянське лісове господарство", Лютянське лісництво								
1000	D ₃ -см-бкЯц	8Яв2Бк+Яц	3/41	106	I / 0,60	29	33,2	350
700	C ₃ -см-бкЯц	4Яв2Яз1Ял2Яц1Взш	12/2	126	II / 0,60	28,6	32,6	456
750	C ₃ -см-бкЯц	4Яв4Яз1Бк1Яц	12/13	116	I / 0,69	29,6	33,2	448
800	D ₃ -см-бкЯц	4Яв3Яз2Бк1Ял+Яц	18/25	96	I ^a / 0,53	33,2	45,8	389
800	C ₃ -см-бкЯц	7Яв3Бк+Яц	31/24	116	I / 0,80	31,6	41,2	400

Серед усіх лісоутворювальних порід Карпат яворові належить першість щодо надійного підросту, що вселяє оптимізм стосовно природного відновлення його цінних форм за структурою деревини. Враховуючи ту особливість, що явір у фітоценозах Карпат росте разом із буком та ясенем, резервуванням явірників будуть охоплені дерева зазначених порід.

Збереження та відтворення деревних видів. Охорону поліморфізму листяних деревних видів здійснюють у Карпатському біосферному заповіднику, Ужанському національному природному парку, в багатьох букових резерватах Карпат і суміжних теренах [3, 5, 8]. У Черногорському заповідному масиві Карпатського біосферного заповідника зберігся буковий праліс [8, 10].

Фрагментарно у межах букового поясу заповідного Черногорського масиву трапляються яворові деревостани, які належать до субформації яворових ялиників. У цих угрупованнях спостерігають широкий спектр поліморфізму явора, бука та ясеня за структурою деревини. В Угольсько-Широколужанському заповідному масиві добре представлені ліси яворово-букової субформації. Зазвичай, вони розташовані на малопотужних кам'янистих ґрунтах і формують чисті деревостани. С.М. Стойко [8, 10] зазначає, що на скелях Угольсько-Широколужанського масиву переважають свіжі букові яворини.

На висотах від 700 до 1264 м н.р.м. у ДП "Великобрезнянське лісове господарство" (Жорнавське, Лютянське і Костринське лісництва) знаходяться лісові та субальпійські фітоценози. На південних і південно-східних схилах гір Кременця та Равки найкраще в Карпатах збереглося букове криволісся. У високогір'ї цього заповідного масиву тягнеться природна верхня межа бука. Подекуди у складі маргінальних приполонинних фітоценозів є явір, який разом із буком формує смугу яворово-букових і буково-яворових лісів. Така смуга збереглася у Карпатському високогір'ї тільки в кількох місцях (полонина Красна, Квасівський Менчул, Рогнеска), де верхня межа лісу має природний характер. У резерваті сформувалися асоціації Fageto-Aceretum (pseudoplatanae) dryop-teridosum, Aceretum (pseudoplatanae) dryopteridosum, Aceretum (pseudoplatanae) impatientetosum. У трав'яному покриві тут трапляються Soldanella montana Micon, Homogine alpina (L) Cass, Gentiana asclepiadea U. Poa [8]. У цих асоціаціях явір та бук представлені рідкісними екотипами за структурою деревини у широкому спектрі висотно-екологічної мінливості. На Прикарпатті потребує охорони буковий ліс у ДП "Коломийське лісове господарство", де трапляється форма явора із завилькуватою деревиною [10]. Деревостан на цій ділянці має склад 10Бк од. Яв.

На південно-західному мегасхилі Українських Карпат трапляються унікальні за своєю природою буково-яворові та буково-ясеневі-яворові насадження з явором, що мають деревину форми "пташине око" та "завилькуватий". Такі лісові угруповання виявлено також у ДП "Мокрянське лісомисливське господарство" на південно-східному схилі в діапазоні висот 1140-1120 м н.р.м. (табл.). Явір форми "пташине око" росте в умовах вологості буково-ясеневі-яворини (D₃-бк-явЯв). Панівною асоціацією є ясеневі яворини переліскова (склад насадження – 5Яв3Яс2Ял+Бк од. Клг, вік 100-150 років). На частку явора "пташине око" припадає до 20 % від загальної кількості дерев у деревостані, яке сформувалося на середньо- та крутосхильних дуже кам'янистих морфах і виконує важливі ґрунтозахисні й схилоутримувальні функції. За горизонтальною структурою деревостани мають біогруповий характер змішування, основа біогруп – явір і ясен. У підрослі переважають бук і явір, зрідка трапляються ялина та ясен. Живий надґрунтовий покрив багатий, видове наповнення – 32 види, переважно мегатрофі-мезофіти і мезогірофіти (живокіст серцелистий, аконіт молдавський, вороняче око та ін.).

Значну кількість явора "пташине око" виявлено у вологій буковій яворині (C₃-бкЯв та D₃-бкЯв) в урочищах Плайське, Яблуниця, Лопухове (ДП "Брустурянське лісомисливське господарство" та ДП "Мокрянське лісомис-

лівське господарство"). Досліджувані насадження знаходяться у межах висотно-екологічного ряду 1100-1300 м н.р.м. (табл.). На південно-східних і південно-західних схилах сформувались корінні буково-ясеневі-яворові переліскові асоціації, на північно-східних і північно-західних – ялиново-буково-яворові різнотравні асоціації. Трапляються також деєрвостани на середньо- і крутосхильних кам'янисто-щербенистих важкосуглинкових морфках. У структурі насаджень чітко виділяються парцели, які утворюють чисті та мішані букові та яворові біогрупи.

Охорону генофонду явора та бука здійснюють у широкій мережі природоохоронних об'єктів, що охоплюють букові ліси Поділля, Опілля і Розточчя. Домішка явора у букових лісах Поділля складається із форм, які відрізняються за структурою деревини. Східним форпостом бука лісового, а зараз і явора в Україні, є Сатанівська бучина в Хмельницькій області, яка є цінним об'єктом наукових досліджень [3, 5, 8]. Подібними об'єктами на східній межі ареалу є також грабово-дубово-ясеневі та букові фітоценози Національного природного парку "Подільські Товтри" та грабово-букові, дубово-букові та букові ліси природного заповідника "Медобори".

Збереження формового різноманіття явора, бука та ясена необхідно здійснювати за єдиною програмою і методом [7]. Важливим аспектом вирішення проблеми щодо збереження морфологічного різноманіття деревних порід є розроблення схем і планів організації насінневих культур та клонівих плантацій, а також виявлення і вивчення екотипів деревних видів із цінними формами за структурою деревини. При цьому необхідно враховувати не тільки морфологічні характеристики деревної породи, але й деревинознавчі, що базуються на дослідженнях особливостей структури деревини. Завдання деревинознавців щодо зазначеного вище полягає у розробленні інструментарію із діагностування та вивчення генофонду деревних видів України з декоративною аномальною деревиною і створення лісових резерватів із проведенням у них генетично-селекційних робіт через міждисциплінарні науково-дослідні проекти.

Поліморфізм дерев з аномальною деревиною. Специфічність амплітуди ендегенної змінності явора, бука та ясена пояснюють різними причинами, які [1, 4, 11, 12, 14] необхідно досліджувати. Водночас у різних видів деревної рослинності ендегенна відмінність одних і тих самих ознак звичайно характеризується близькими показниками. Це свідчить про слабку видоспецифічність ознак і наявність загальних закономірностей їх мінливості. Такі загальні закономірності утворення аномальних структур ксилеми проявляються у явора, бука, ясена, клена цукрового, карельської берези та інших порід [1, 4, 13, 14]. Ці неперервні, поступові зміни структури деревини в межах виду, які контрастно проявляються з різкими змінами екологічних умов у горах на незначних територіях або на межі ареалу в географічному аспекті, відносять до клінальної мінливості. Експериментами встановлено [1, 4, 11-14], що один і той самий генотип, залежно від умов місця зростання, реалізується у різні фенотипи.

Окрім зовнішніх відмінностей, проявляються відмінності у швидкості росту. Отже, встановлено важливу закономірність: не існує якогось одного генотипу, який був би "найкращим" для всіх лісорослинних умов, оскільки генотип по-різному взаємодіє в неоднакових умовах навколишнього середовища і визначає фенотип організму неоднозначно (рис.).

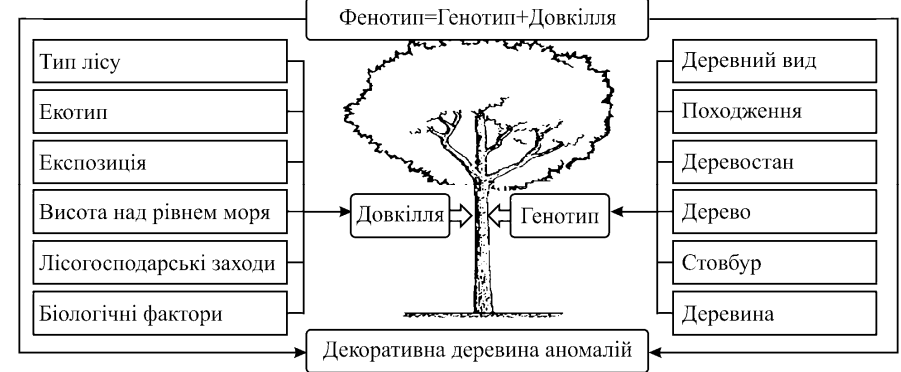

Рис. Поліморфізм дерев із декоративною деревиною аномалій

Генотип детермінує цілий спектр фенотипів, що називають нормою реакції фенотипу. Для виникнення і збереження генетичного поліморфізму існують екологічні ніші в гетерогенному навколишньому середовищі [1, 4, 13]. Поліморфізм виду виникає у популяції як елементарній складовій екосистеми. У сучасному уявленні популяція складається з групи особин певного виду, між якими здійснюється вільне схрещення, відокремленими від інших груп цього виду територіальними та біологічними популяційними бар'єрами. Генетична гетерогенність популяцій сприяє пристосуванню їх до нових умов середовища.

Висновки. Внаслідок аналізу літературних джерел та проведених наукових спостережень у контексті збереження і відтворення лісівничого потенціалу явора, бука лісового та ясена звичайного з декоративною аномальною деревиною дають підставу зробити такі висновки:

1. Лісові насадження, у складі яких виявлені явір, бук лісовий та ясен звичайний із декоративною аномальною деревиною, збереглися на незначних площах і є зосередженням цінного генофонду.
2. Збереження лісівничого потенціалу екотипів, до складу яких входять дерева з аномальним ростом необхідно здійснювати через створення генетичних резерватів та охорону окремих унікальних дерев, що є носіями цінних спадкових ознак щодо візерункової та резонансної деревини.
3. Відтворення деревних видів із декоративною аномальною деревиною проводити через створення мережі насінневих і клонівих плантацій.
4. Надалі необхідно досліджувати поліморфізм листяних деревних видів у контексті спадкової мінливості та способів розмноження дерев із декоративною деревиною аномалій.

Література

1. Винтонив И.С. Селекция явора с декоративной древесиной в УкрДЛТУ / И.С. Винтонив // Kształtowanie i ochrona srodowiska lesnego. – Poznan : Wyd-wo Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego. – 2003. – С. 595-603.
2. Гриник П. Природно-заповідний фонд України: стан, проблеми, перспективи розвитку / П. Гриник // Рідна природа. – 2008. – Спецвип. – С. 6-7.
3. Комендар В.И. Форпосты горных лесов / В.И. Комендар. – Ужгород : Изд-во "Карпаты", 1966. – 203 с.
4. Коровин В.В. Структурные аномалии стебля древесных растений : монография / В.В. Коровин, Л.Л. Новицкая, Г.А. Курносов. – М. : Изд-во МГУЛ, 2002. – 259 с.
5. Криницький Г.Т. Букві ліси Західного Поділля / Г.Т. Криницький, І.М. Попадинець, В.Д. Бондаренко. – Тернопіль : Вид-во "Укрмедкнига", 2004. – 168 с.
6. Лісовий кодекс України : офіц. текст у ред. Закону України від 8 лют. 2006 р. – К. : Вид-во "Форум", 2006. – 154 с. – (Кодекси України; № 6/2006). – 25.74 р.
7. Мацкевич Н.В. Охрана редких генотипов лесных деревьев и кустарников / Н.В. Мацкевич. – М. : Агропромиздат, 1987. – 207 с.
8. Стойко С.М. Раритетні фітоценози західних регіонів України (регіональна "Зелена книга") / С.М. Стойко, Л.І. Мілкіна, П.Т. Яценко та ін. / за ред. М.А. Голубця, С.М. Стойка. – Львів : Вид-во "Поллі", 1997. – 190 с.
9. Сопушинський І.М. Класифікація та оцінка якості декоративної деревини: клена-явора (*Acer pseudoplatanus* L.), бука (*Fagus sylvatica* L.) та ясена (*Fraxinus excelsior* L.) / І.М. Сопушинський // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.2. – С. 106-111.
10. Стойко С.М. Типи верхньої межі лісу в Українських Карпатах, її охорона та заходи ренатуралізації / С.М. Стойко // Наукові праці Лісівничої академії наук України : зб. наук. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2004. – Вип. 3. – С. 95-101.
11. Ewald, D. Riegelahorn – Vermehrung und Anbauversuch / D. Ewald, V. Schneck, H. Lisebach // Forstliche Genressourcen als Produktionsfaktor: Tagungsband 26. – Münden : Hessen-Forst, 2006. – S. 131-132.
12. Harris J.M. Spiral Grain and Wave Phenomena in Wood Formation / J.M. Harris // Springer-Verlag. – Berlin, New York. – 1989. – 214 p.
13. Risto H. Curly birch (*Betula pendula* var. *carelica*) and its management in Finland / H. Risto // COST Action E42: Growing valuable broadleaved tree species, 2007. – 21 p.
14. White T.L. Forest Genetics / T.L. White, W.T. Adams, D.B. Neale. – Cambridge : CABI Publishing, 2007. – 704 p.

Сопушинский И.Н. Сохранение и воспроизводство лесоводческого потенциала лиственных пород с декоративной древесиной аномалий

Рассмотрены вопросы сохранения и воспроизводства лесоводческого потенциала экотипов, в состав которых входят деревья явора, бука и ясеня с аномальным ростом. Высветлены типологические особенности условий произрастания явора формы "птичий глаз", явора, бука и ясеня со свилеватой древесиной. Проанализирована специфика охраны редких форм древесных видов по декоративной текстуре древесины и возможности их воспроизведения.

Ключевые слова: явор, бук, яшень, декоративная аномальная древесина, потенциал.

Sopushynskyy I.M. Conservation and reproduction of forest potential of broadleaves tree species with decorative wood anomalies

The question of conservation and reproduction of the forest potential ecotypes of sycamore, beech and ash with decorative wood anomalies are represented. The typological features of growing conditions of sycamore "birds eye", sycamore, beech and ash with figured wood are lighted. The specificity of protection of the rare tree species with decorative wood texture and the possibility of their reproduction are analyzed.

Keywords: sycamore, beech, ash, decorative anomalous wood, forestry potential.

УДК 712.[41+24]

Доц. І.В. Шукель¹, канд. с.-г. наук; інж. Н.І. Карпин¹;
викл. А.В. Гордійчук²

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПІДЛІСКОВОГО ЯРУСУ У СКНИЛІВСЬКОМУ ПАРКУ ЛЬВОВА

Досліджено підлісковий ярус у насадженнях Скнилівського парку м. Львова. У підліску під наметом садово-паркових насаджень визначено 20 видів чагарників, 7 з них інтродуценти. Чагарники віком від 1 до 20 років, висотою від 0,2 до 11,8 м, формують біогрупи площею від 2 до 20 м². У композиціях іноді присутній і підріст дерев. Здебільшого підлісок задовільного розвитку і потребує заходів на підвищення рівня життєвості та декоративності композицій з чагарників.

Ключові слова: підлісок, структура, декоративність, життєвість, композиції, заходи з формування.

Вступ. Садово-паркові угруповання формуються із різних типів рослинних угруповань: дерев, чагарників, ліан, квітів і трав. Одним із компонентів садово-паркових насаджень, а саме біогруп, масивів та гаїв, є підлісок. До підліску відносять чагарники, рідше дерева, які ростуть під наметом насаджень, утворюючи нижчий ярус, і які в цих лісорослинних умовах не здатні вийти у верхній ярус. Підлісок складається з тінювотривалих порід, інколи відсутній. У садово-паркових угрупованнях роль підліску полягає у виконанні ним біогеоценотичних, ландшафтноформуючих та декоративних функцій. Впровадження заходів, спрямованих на підняття декоративності та життєвості чагарникового ярусу, є одним із завдань "зеленого" господарства [2-4].

Метою дослідження є вивчення особливостей формування підліскового ярусу садово-паркових угруповань Скнилівського парку. Для виконання поставленої мети передбачалось виконання завдань з інвентаризації біогруп для аналізу структури підліску, оцінювання якісного стану та способів формування.

Об'єкти та методика дослідження. Об'єктом дослідження є садово-паркові угруповання Скнилівського парку, який розташований у південній частині Львова між вулицями Люблінською, Івана Виговського, Скнилівською, Щирецькою та міжнародним аеропортом "Львів". Парк закладено методом народної будови у 1974 р. Його назва пов'язана із селищем Скнилівок, яке згадують у письмових джерелах із 1433 р. За призначенням це – міський парк культури та відпочинку, де чітко виділяються функціональні зони: партер, прогулянка, спортивна, тихого відпочинку, дитячі майданчики тощо. Вирозним композиційним акцентом парку є широка, розділена навіл рабатками алея, яку прокладено від вул. І. Виговського. З правого боку від алеї влаштовано амфітеатр із водною спорудою, за ним обладнано земляні гірки для дітей. Через парк прокладені вул. Чуваська, Ударна та Солом'янка з приватною житловою забудовою. По території парку сформовано мережу ґрунтових стежок, окрім них, відвідувачі парку протоптали велику кількість стихійних. На сьогодні територію парку майже не обгороджено, а її стан варто покращити.

¹ НЛТУ України, м. Львів;

² Львівський екологічний коледж